

XITOYNING IJTIMOYIY INFRATUZILMASI

Alimqulov Uyg'un Muzaffarovich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi tinglovchisi Jizzx shahar kasb – hunar maktabi o'quov ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari

Annotatsiya. *Xitoyning ijtimoiy infratuzilmasi turli xil ijtimoiy jihatlardan iborat. Xitoyda esa Xitoy xalqining samarali hayot kechirishiga bo'lgan ehtiyojini ta'minlovchi ikkita asosiy ijtimoiy omil mavjud: ta'lim va sog'liqni saqlash.*

Kalit so'zlar: *Ijtimoiy infratuzilma, demografik statistika, milliy ta'lim kompaniya, Sinxua axborot agentligi.*

Xitoyning ijtimoiy infratuzilmasi turli xil ijtimoiy jihatlardan iborat. Xitoyda esa Xitoy xalqining samarali hayot kechirishiga bo'lgan ehtiyojini ta'minlovchi ikkita asosiy ijtimoiy omil mavjud: ta'lim va sog'liqni saqlash. Staples, Inc. kabi xorijiy kompaniyalar uchun ular Xitoyning demografiyasi, xalqining ta'limi, fuqarolari uchun sog'liqni saqlash boshqaruvi, atrof-muhitga bo'lgan g'amxo'rliqi va madaniyatga bo'lgan muhabbati nuqtai nazaridan qanchalik noyob ekanligini bilishlari kerak. muvaffaqiyatga erishish uchun. Shu sababli, Staples kabi global kompaniya Xitoy kabi mamlakatga borishni o'ylab ko'rmoqchi bo'lsa, u davlatning moslashuvchan, tushunarli va xorijiy kompaniyaning omon qolishi va muvaffaqiyati uchun kredit berishga qodir bo'lgan qulay ijtimoiy infratuzilmaga ega yoki yo'qligini baholashi kerak.

Xitoyning ijtimoiy infratuzilmasi turli xil ijtimoiy jihatlardan iborat. Bu qudratli global iqtisodlardan biri bo'lgan dunyodagi aholisi eng ko'p shtatdan kutilmoqda. Taxminan shunday bo'ladiki, Xitoy ulkan ijtimoiy, qishloq xo'jaligi va iqtisodiy taraqqiyotni boshdan kechirdi. So'nggi 30 yil ichida hayot sifati sezilarli darajada yaxshilandi. Xitoy xitoy tilini tashkil etuvchi eng ko'p lahjalarga ega va ta'lim, millat, sinf va boshqalar kabi ko'plab ijtimoiy sohalarda eng xilma-xillikka ega bo'lgan eng yirik kommunistik davlatdir (China.org.cn, 2003).

Xitoy kabi ijtimoiy infratuzilmani tahlil qilishda ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan juda ko'p jihatlar mavjud. Tahlil demografik ma'lumotlardan, xususan, Xitoy aholisini uning kattaligi, zichligi va tarqalishi bo'yicha tekshirishdan boshlanishi kerak. Xitoy aholisi ko'p va o'sib borayotganligi sababli, uni bozor imkoniyati va, albatta, arzon ishchi kuchi manbai sifatida ko'rish mumkin. Boshqa tomondan, Xitoy kabi davlat, ayniqsa, agar uning aholisi etarli darajada oziqlanmasa va fuqarolarining katta qismi yoshlar va samarasiz bo'lsa, yuqori mamlakat xavfi sifatida ko'rib chiqilishi mumkin. Shunday qilib, oziq-ovqat va aholi omillari davlat salomatligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ta'lim xizmatlariga kelsak, ular shaxsga yoki butun ishchi kuchiga investitsiya qilingan bilim, ko'nikma va ko'nikmalardan iborat bo'lgan inson kapitalini tashkil etuvchi yoki tashkil etadigan omil bo'ladi. Bunday holda, etarli sog'liq sharoitlari etarli ta'lim sharoitlarini yaratadi, bu esa o'z navbatida ish samaradorligini oshirish va iqtisodiy rivojlanish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni beradi (Sullivan, 2001).

Demak, yaxshi ijtimoiy infratuzilma yaxshi iqtisodiyotning asosiy o'yinchisi ekanligi ayon bo'ladi. Xitoyda esa xitoyliklarning samarali hayot kechirishiga bo'lgan ehtiyojlariga hissa qo'shadigan ikkita asosiy ijtimoiy omil mavjud: ta'lim va sog'liqni saqlash.

Ushbu maqolaning maqsadi Xitoyning ijtimoiy infratuzilmasini tahlil qilish va asosiy ijtimoiy omillar Xitoyda mumkin bo'lgan Staples, Inc. Hujjat demografik ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, ammo u birinchi navbatda Staples, Inc.ga eng ko'p ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shtatning asosiy ijtimoiy omillariga: ta'lim, sog'liqni saqlash, ish etikasi, atrof-muhit va madaniyatga e'tibor qaratadi.

Xitoy ijtimoiy infratuzilmasining quyidagi to'rtta sektorini tahlil qilgandan so'ng, Staples, Inc. Xitoy ijtimoiy tuzilishining juda ko'p turli tomonlarini hisobga olishi kerakligi ma'lum bo'ldi. Ushbu bo'limga Xitoyning demografik statistikasi kiritilgan bo'lib, u Staplesga Xitoyning ko'p sonli aholisini ko'rishga yordam beradi va Staples, Inc. Xitoyga qachon va qachon kirs, ko'rib chiqishi kerak bo'lgan tavsiyalardir.

Demografik statistika. 2000-yil 1-noyabrda e'lon qilingan Xitoyning beshinchi (va eng so'nggi) milliy aholini ro'yxatga olish ma'lumotlariga asoslanib, Xitoyda 1.295.330.000 kishi bor. Xitoy, shubhasiz, Hindiston bilan eng ko'p aholiga ega davlatdir. Xitoy, shuningdek, 1990 yilgi aholini ro'yxatga olishda e'lon qilingan 1,133,680,000 aholisidan beri o'sdi va bu Gonkongni sotib olish natijasida nisbatan kichik aholini o'z ichiga oladi. O'sish 132,15 million kishini tashkil etdi, bu so'nggi 10 yil ichida 11,66 foizni tashkil etdi va o'rtacha yillik o'sish sur'ati 12,79 million kishini tashkil etdi (yoki 1,07 foiz o'sish sur'ati (China.org.cn, 2003). Prognozlarga ko'ra, Xitoy aholisi. 2050 yilga borib 1 477 730 000 kishiga etadi (Populations.com, 2003) Yana bir eslatma shundaki, C hinaning o'rtacha umri 2000 yilda 71 yoshni tashkil qiladi (China.org.cn, 2003).

Bandlik. Xitoy aholisining o'sishi davom etar ekan, bandlik sektoridagi parallel o'sish ham o'sib bormoqda. 1990-2001 yillarda Xitoyda bandlik soni 650 milliondan 730 millionga ko'tarildi, bu esa 83 million ish o'rni ko'payishini anglatadi. Shahardagi bandlik 170,41 milliondan 239,4 millionga ko'tarildi, bu 69 millionni bildiradi va qishloq bandligi 477,08 milliondan 490,85 millionga ko'tarildi, bu 14 millionga o'sdi. Bu Xitoy o'z bandligini doimiy ushlab turishga muvaffaq bo'lganligini ko'rsatadi. Ish bilan band bo'lgan 730 million kishi Xitoy umumiy aholisining 60 foizini tashkil qiladi. Tarmoqlar bo'yicha bandlikka nazar tashlasak, uchinchi sanoat bandlikning asosiy kanali ekanligi ma'lum bo'ladi. Uchinchi sanoatda bandlik ulushi 1990 yildagi 18,5 foizdan 2001 yilda 27,7 foizga o'sdi, birlamchi sanoatning ulushi esa 60 foizdan 50 foizga qisqardi. Uchinchi darajali sanoat Xitoy fuqarolarining mulkchilik shakli orqali ish bilan ta'minlanishini ifodalaydi, bu yakka tartibdagi va xususiy korxonalar soni ortib borayotganini va Xitoy uchun bandlikni kengaytirishda asosiy kuchga aylanganligini ko'rsatadi. Bu 1990 yildan 2001 yilgacha shaharning individual va xususiy iqtisodiy sektorlarida jami bandlik 30 millionga o'sdi, bu Xitoyning umumiy shahar bandligining 40 foizga o'sishini anglatadi (China.org.cn, 11/12/2002). Natijada, qishloqda bandlik soni 1990 yildan 2001 yilgacha 73,7 foizdan 67,2 foizga kamayib bormoqda, bu esa 6,5 foizga qisqardi (China.org.cn,

11/12/2002). Va eng muhimi, Xitoy 2002 yildan keyin ishsizlik darajasini hozirgi 4 foiz atrofida ushlab turishi kutilmoqda (China Daily, 11/12/2002).

Staples nimaga e'tibor berishi kerak, shahar va qishloq joylarda bandlik qishloqda bandlik pasayganda urbanizatsiya o'sib borayotganini qanday ko'rsatadi. Bu, albatta, Staples uchun foydalidir. Staples aslida qayerda bo'lmasin, ish bilan ta'minlaydi va Xitoy xalqi ish joyini qidiradi.

Ta'lim.Xitoy hukumati o'z xalqining ta'lim-tarbiyasiga katta e'tibor qaratayotganini inkor etib bo'lmaydi. Ta'lim shu qadar chuqur qadrlanadiki, Xitoyning qishloq joylarida AQShdagi o'rta maktab darajasiga teng bo'lmagan ma'lumotga ega bo'lganlar juda aqlli, shaharlarda esa oliy ma'lumotga ega bo'lganlar juda omadli deb hisoblanadilar va yuqori darajada. hurmatli shaxslar. Xitoyning ta'lim yo'nalishlaridan biri bu o'z farzandlarining ta'lim darajasini oshirishdir. Aynan 1949-yilgacha, ya'ni Xitoy Xalq Respublikasi (XXR)gacha bo'lgan davrda aholining 80 foizi savodli edi. O'shandan beri ta'lim tizimini isloh qilish Xitoy xalqi orasida talabalar sonini ko'paytirdi. Bugungi kunda Xitoyning 91 foizi majburiy boshlang'ich ta'limni joriy qilgan, maktab yoshidagi yoshlarning deyarli 99 foizi ushbu maktablarda o'quvchilardir, maktabni tark etish darajasi kamaydi, yoshlar va o'rta yoshdagilarning savodxonligi 7 foizga oshdi. Xitoy ta'lim islohotini iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish yo'li deb biladi (China.org.cn, 04/04/2001).

Xitoy uchun yana bir ta'lim yo'nalishi fuqarolarning savodxonligini oshirishga qaratilgan. Xitoy Ta'lim vazirligi tomonidan e'lon qilinganidek, o'ninchi besh yillik reja (2001-2005) bilan 15 yoshdan 24 yoshgacha bo'lgan yoshlar orasida savodxonlikni yo'q qilishga va'da bermoqda. Xitoy buni o'z fuqarolarining hayot sifatini yaxshilash vositasi deb biladi. Ayni paytda Xitoyda kattalar o'rtasida savodsizlik darajasi 10 yil ichida 22,23 foizdan 8,72 foizga kamaydi. 90 foizi qashshoq qishloqlarda yashashiga qaramay, Xitoyda hali ham 85 milliondan ortiq savodsiz kattalar borligini hisobga olsak, bu jasoratdir. Shu bois Xitoy hukumati 2001-2005 yillarda kattalar o'rtasida savodsizlikni yo'q qilish va maktab yoshidagi bolalar uchun to'qqiz yillik majburiy ta'limni butun shtat bo'ylab ommalashtirishga ustuvor ahamiyat qaratdi. Vazirlik savodsizlikdan xalos bo'lish uchun turli hududlardagi haqiqiy vaziyatga qarab turli hududlarni yo'naltirishni rejalashtirmoqda va kambag'al hududlarda, ozchiliklar yashaydigan hududlarda va ayollar o'rtasida savodxonlikni oshirish bo'yicha katta ishlar amalga oshiriladi. Savodxonlikni oshirish uchun yana bir muhim qadam - yangi savodxonlikka erishganlar o'zlarining madaniy darajasini oshirish qobiliyatiga ega bo'lishlari uchun o'qishni davom ettirishga yordam berishdir (Sinxua axborot agentligi, 03/04/2002).

Staples, Inc. uchun Xitoyning milliy ta'lim kampaniyasi va savodxonlik harakati foydali bo'lishi mumkin. Xitoyning qishloq joylarida savodsizligi yuqori bo'lishi mumkin, ammo shaharlar butunlay savodli ko'rinadi. Xitoy ko'proq uzluksiz ta'limga ehtiyoj borligini ko'rsatmoqda va bu Staples, Inc uchun yaxshi, chunki u xorijlik do'stlar bilan kam ta'minlangan yoshlarning ahvolini yaxshilashga hissa qo'shishda hamkorlik qilish bo'yicha korporativ tashabbuslarga ega va hokazo. Staples foydalanishi mumkin. Bu o'zining "Xalqaro sovg'alar" dasturini rivojlantirish uchun unga ijtimoiy ta'minlangan yoshlar va ta'limga

yo'naltirilgan notijorat guruhlarga hissa qo'shish imkonini beradi. Uning kelajakdagi do'konlari joylashgan Xitoy jamoalari (Staples, 2003).

Ish etikasi. Xitoy xalqi har doim kuchli ish axloqiga ega bo'lgan. Hozirgi Xitoy o'z mavjudligini mehnatkash dehqonlar, kuchli ishchilar va ijodkor faylasuflardan iborat uzoq tsivilizatsiyaga asoslashi mumkin (Xinhuanet, 2003). Bugungi kunda Xitoy xalqining bilim darajasi yuqori bo'lganidek, yuqorida ko'rsatilgandek, yaxshi ta'limning qadri tobora ortib bormoqda, shuning uchun odamlarning malakali ishchilar bo'lishga bo'lgan ehtiyoji tobora ortib bormoqda. Xitoy, shuningdek, o'z xalqi omon qolish, shuningdek, davlatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishini davom ettirish uchun ish bilan ta'minlanish zarurligini qanchalik qadrlashini namoyish etdi.

Xitoy xalqining ijobiy ish axloqi, albatta, Xitoyda mumkin bo'lgan Staples do'koni uchun ijobiy omil bo'lishi mumkin. Xitoy xalqi Staplesga xitoyliklar tomonidan taqdim etilgan mashaqqatli mehnat qanday ko'rinishini o'rgatishi mumkin edi. Ko'rsatilgan mashaqqatli mehnat juda mashaqqatli bo'lib ko'rinishi mumkin. Bu Staples uchun ajoyib o'rganish tajribasi bo'lardi va mumkin bo'lgan yakuniy natija butun dunyo bo'ylab Staples do'konining barcha xodimlari uchun yaxshilangan ish etikasi bo'ladi.

Salomatlik. So'nggi o'ttiz yil ichida Xitoyning sog'liqni saqlash tizimi butun mamlakat bo'ylab yaxshilandi va shu orqali o'z aholisining umumiy salomatligi yaxshilandi. Sog'likka olib boradigan bu yo'l Xitoyning Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST)dagi huquqiy maqomi 1972 yilda tiklanganidan so'ng boshlandi. Aynan 1995 yilda Xitoyning 64 ta sog'liqni saqlash tadqiqot institutlari nihoyat JSST kooperativ markazlari sifatida belgilandi. Bu Xitoy uchun asosiy tayanch sifatida kontratsepsiya bilan tug'ilishni nazorat qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirishga olib keldi. O'shandan beri Xitoy oilani rejalashtirishning texnik boshqaruvi va aristogenez va bolalarni yaxshi parvarish qilish uchun aholi mukofotiga sazovor bo'ldi. Keyin 1998 yilga kelib, Xitoyda 314,000 sog'liqni saqlash muassasalari, 2,914 million kasalxonalar va 5,536 million shifokorlar va hamshiralar mavjud edi. Natijada, har 1000 kishiga o'rtacha 2,33 kasalxona o'rinlari va 1,6 shifokor to'g'ri keldi va endi u yanada yaxshilandi. Hatto Xitoyning shahar tibbiyot va kasalliklarning oldini olish muassasalari ham kutilmagan cho'qqiga chiqdi. Bir vaqtlar shifokorga tashrif buyurish va kasalxonaga yotqizish juda qiyin edi, endi qiyinchilik o'rnini sezilarli osonlik egalladi (Xinhuanet, 2003).

Asosan, Xitoy xalqining salomatlik darajasi sezilarli darajada yaxshilandi. Xitoyning milliy o'lim darajasi 1950-yillarning boshlarida har 1000 kishiga 30 kishidan hozirgi 6,5 foizgacha kamaydi; chaqaloqlar o'limi darajasi 1000 kishiga 200 dan 33,1 gacha; homilador ayollar va tug'ruq davridagi ayollarning o'lim darajasi 10 000 kishiga 1500 dan 10 000 ga 63,6 gacha. XXR bo'lgunga qadar Xitoy aholisining umr ko'rish davomiyligi o'rtacha 35 yoshni tashkil qilgan. 1996 yilda o'rtacha umr ko'rish 70,8 yoshga ko'tarildi. Ayollarning umr ko'rish davomiyligi o'rtacha 73,04, erkaklar uchun esa 68,71 ga yetdi. Xitoyliklar uchun o'rtacha umr ko'rish rivojlangan mamlakatlar aholisinikidan sakkiz yilga kam, ammo boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar aholisinikidan 10 yil ko'p (Xinhuanet, 2003).

Staples, Inc uchun uning odamlari Xitoyda sog'liqni saqlash AQShdagiga nisbatan nisbatan rivojlanmaganligini bilishi kerak, ammo shuni yodda tutish kerakki, Xitoy hali ham sog'liqni saqlash tizimini yaxshi sur'atda rivojlantirmoqda. Xitoy o'sib borayotgan aholiga g'amxo'rlik qilishda davom etish uchun kasalxonalar sonini ko'paytirishi, ko'proq tibbiy yordam ko'rsatuvchilarni o'qitishi va o'qitishi kerak va hokazo. Staples shuni bilishi kerakki, Xitoyda vaziyat hatto Hindiston kabi boshqa rivojlanayotgan mamlakatlarda ham yaxshiroq. Staplesning afzalligi, Xitoyda ba'zi sog'liqni saqlash xizmatlarini yaxshilashga yordam berish uchun Xitoyning sog'liqni saqlash muassasalarini qo'llab-quvvatlashdir.

XULOSA

Staples, Inc. kabi xorijiy kompaniyalar uchun ular Xitoyning demografiyasi, xalqining ta'limi, fuqarolari uchun sog'liqni saqlash boshqaruvi, atrof-muhitga bo'lgan g'amxo'rliqi va madaniyatga bo'lgan muhabbati nuqtai nazaridan qanchalik noyob ekanligini bilishlari kerak. muvaffaqiyatga erishish uchun. Shu sababli, Staples kabi global kompaniya Xitoy kabi mamlakatga borishni o'ylab ko'rmoqchi bo'lsa, u davlatning moslashuvchan, tushunarli va xorijiy kompaniyaning omon qolishi va muvaffaqiyati uchun kredit berishga qodir bo'lgan qulay ijtimoiy infratuzilmaga ega yoki yo'qligini baholashi kerak. Xitoy.

ADABIYOTLAR:

- 1.China.org.cn (2003) Ta'lim. 2003 yil 23 yanvarda http://service.china.org.cn/link/wcm/Show_Text?info_id=4328&p_qry=work%20and%20ethics saytidan onlayn olindi
2. China.org.cn (2003) Xitoy – Tezkor faktlar. 2003 yil 23 yanvarda <http://www.china.org.cn/e-changshi/index.htm> dan onlayn olindi -
3. Sinxua axborot agentligi (2003 yil 8 yanvar) Ifloslanishni nazorat qilish Xitoyning eng muhim ekologik vazifasi bo'lib qolmoqda. 2003 yil 23 yanvarda <http://www.china.org.cn/english/environment/52992.htm> dan onlayn olindi
4. Sinxua axborot agentligi (2002 yil 4 mart) Ta'lim vazirligi savodxonlikni yo'q qilish maqsadini qo'ydi. 2002 yil 23
5. Populations.com (2003) Internetda 2003 yil 23 yanvarda olingan.
6. Staples, Inc. (2003). 2003 yil 25 yanvarda www.staples.com saytidan onlayn olindi
7. Sullivan, JJ (2001). Xalqaro biznes muhitini o'rganish . Boston, MA: Pearson Custom Publishing.
8. Sinxua axborot agentligi (2002-yil 7-oktabr) Xitoyda madaniy bozorning jadal rivojlanishi. 2002 yil 23 yanvarda http://service.china.org.cn/link/wcm/Show_Text?info_id=45054&p_qry=China's%20and%20modern%20and%20culture saytidan olindi.
9. Sinxua axborot agentligi (2002 yil 4 mart) Ta'lim vazirligi savodxonlikni yo'q qilish maqsadini qo'ydi. 2002 yil 23 yanvarda http://service.china.org.cn/link/wcm/Show_Text?info_id=28034&p_qry=literacy saytidan onlayn olindi